

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE

Klasa: UP/I-612-08/17-06/0028

Urbroj.: 532-04-01-03-02/3-17-1

Zagreb, 24. ožujka 2017.

Ministarstvo kulture na temelju članka 12. stavka 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, broj 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14) i članka 20. stavaka 1. i 2. Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 89/11 i 130/13), donosi

R J E Š E N J E

1.

Utvrđuje se da **turopoljski dijalekt** ima svojstvo nematerijalnoga kulturnog dobra u smislu članka 9. stavka 1. alineja 3. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

2.

Za kulturno dobro iz točke 1. ovoga Rješenja utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite:

- osigurati dostupnost dobra javnosti;
- poticati prenošenje i njegovanje kulturnoga dobra u izvornoj sredini;
- poticati sudjelovanje pojedinaca, grupa i zajednice koje baštine dobro u identificiranju, definiranju, izvođenju i prenošenju dobra;
- popularizirati i promovirati kulturno dobro održavanjem stručnih skupova, putem elektroničkih medija, audio i video zapisa i na drugi način;
- osigurati održivost dobra kroz edukaciju, identificiranje, dokumentiranje, znanstveno istraživanje, očuvanje, zaštitu, promicanje, povećanje vrijednosti, mogućnost prenošenja tradicije nasljednicima putem formalnog i neformalnog obrazovanja, te revitalizaciju napuštenih segmenata dobra;
- educirati stručni kadar za prenošenje znanja i vještina putem seminara, radionica, formalnog i neformalnog obrazovanja;
- nastaviti s istraživanjem dobra, primjerenim dokumentiranjem u svim vidovima i načinima suvremenog bilježenja te stručnim i znanstvenim vrednovanjem;
- promicati funkciju i značaj dobra u društvu, te uključiti zaštitu dobra u planirane razvojne programe;
- popularizirati i promovirati nematerijalno kulturno dobro te time nastojati ojačati svijest da je turopoljski dijalekt jedinstveno blago koje na lokalnoj i nacionalnoj razini osigurava kulturnu raznolikost te provoditi mjere zaštite kako bi se izbjegla opasnost od nestajanja, uništenja ili pretjerane komercijalizacije kulturnoga dobra;
- nositelj dobra dužan je provoditi mjere zaštite radi njegova očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra, pridržavajući se njegove povijesno-tradicijske matrice i pojavnosti.

3.

Nositelji su sve pravne i fizičke osobe evidentirane na Popisu nositelja koji je sastavni dio ovoga Rješenja. O svim promjenama nositelja nadležno tijelo dužno je obavijestiti Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra, koje će sukladno izmjenama revidirati Popis nositelja.

4.

Na navedeno nematerijalno kulturno dobro iz točke 1. izreke ovoga Rješenja primjenjuje se Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

5.

Predmetno kulturno dobro upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske - Listu zaštićenih kulturnih dobara, a upis će se objaviti u „Narodnim novinama“.

6.

Žalba ne odgađa izvršenje ovoga Rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Turopoljski dijalekt vrlo je specifičan dio kajkavskoga narječja i hrvatskoga jezika. U okviru Ivšičeve III., mlađe, “revolucionarne” kajkavske grupe, karakterizira ga u prvom redu vrlo važna i specifična prozodijska pojava u okviru kajkavskoga narječja (kajkavske skupine dijalekata), u razvoju ne samo kajkavske i hrvatske nego i općeslavenske akcentuacije. To je prozodijska pojava – pomicanje metatonijskoga, novoga prahrvatskoga i praslavenskoga cirkumfleksa (dugosilaznoga naglaska) prema početku riječi. Primjer: *na-jèziku* < *na jeziku*, a ostaje *jezika*, jer se nije razvio metatonijski cirkumfleks. Može se pretpostaviti da je to vrlo stara promjena, iz vremena formiranja osnovne kajkavske akcentuacije, odnosno formiranja glavnih hrvatskih dijalektnih jedinica, dakle iz vremena otpadanja tzv. poluglasa (ə) u slabom položaju, prije 12. st. Turopoljski uz jezične karakteritike koje su zajedničke svim kajkavskim govorima (čuvanje skupine *čr* (*črleni*, *čreva*); neutralizacija opreke po zvučnosti u finalnoj poziciji i u šandhiju; čuvanje većine starih hrvatskih padežnih nastavaka) ima i neke koje su specifične samo za govore toga dijalekta. To su:

– čuvanje refleksa izjednačenih starih vokalskih fonema, čuvanje stražnjega nazalnoga samoglasnika *o* (*oⁿ*) i slogotvornoga glasa *l* u posebnoj fonološkoj jedinici, samoglasniku, s vrijednošću zatvorenoga *o* (*o*), manjim dijelom jednačenje sa starim *u*, primjer: *roka*, *soza* (rjeđe *ruka*, *suza*);

– zamjena finalnoga *o* s *e*, npr. *malę liepę seleę*;

– otpadanje fonema *x* u paradigmatskim morfemima ali i gotovo potpuno ispadanje iz sustava;

– metataksa metatonijskog cirkumfleksa s medijalnog sloga na prethodni (*nāpravim*); neprodujivanje kratkoga naglaskana *o* pred sonantom u finalnom položaju (*stōl*);

– postojanje vokativa imenica ženskoga roda *na* a u nekim govorima (*ženo*).

Ovim značajkama turopoljski se dijalekt, čiji najstariji pisani trag imamo u tzv. *Čunčićevom listu* nastalom u Kučama 1521. g., izdvaja među drugim kajkavskim dijalektima. U svrhu njegovog daljnjeg proučavanja i zaštite preporučuje se:

– skupljanje rječničkoga blaga, prema određenim upitnicama, u svrhu leksikografske i dijalektološke obrade te izrade rječnika;

– snimanje slobodnoga govora u pojedinim mjestima, njihov fonološki i morfološki opis prema Upitniku za „Hrvatski jezični atlas“ te publiciranje rezultata;

– uključivanje mlađih govornika, učenika osnovne, srednjih škola i visokih škola, fakulteta, u prikupljanje, bilježenje i snimanje govora.

Povjerenstvo za nematerijalnu kulturnu baštinu Ministarstva kulture na sjednici održanoj 19. veljače 2015. godine ocijenilo je da **turopoljski dijalekt** ima svojstvo nematerijalnoga kulturnog dobra kako to definira Zakon o zaštiti i očuvanju kulturne baštine u članku 9. stavku 1. alineji 3.

Na osnovi predočene dokumentacije i iznesenih činjenica, a prema preporuci Povjerenstva za nematerijalnu kulturnu baštinu, Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra na sjednici održanoj 17. ožujka 2017. godine, utvrdilo je da **turopoljski dijalekt** ima svojstvo kulturnoga dobra.

Donošenjem ovoga Rješenja, sukladno članku 12. stavku 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara na predmetno dobro primjenjuju se citirani Zakon, kao i svi drugi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

Sukladno članku 12. stavku 4. istoga Zakona, točkom 5. izreke ovoga Rješenja, određena je obveza upisa predmetnoga dobra u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara. Temeljem članka 16. stavka 1. istoga Zakona određuje se objava toga upisa u „Narodnim novinama“.

Sukladno članku 12. stavku 5. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, žalba protiv ovoga Rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.

Iz gore navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Uputa o pravnome lijeku:

Protiv ovoga Rješenja može se izjaviti žalba Povjerenstvu za žalbe pri Ministarstvu kulture u roku od 15 dana od dana primitka ovoga Rješenja. Žalba se predaje ovom tijelu neposredno ili šalje poštom preporučeno, a može se izjaviti i u zapisnik. Na žalbu se sukladno članku 9. stavku 2. točka 29. Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“ broj 115/16), ne plaća upravna pristojba.

POMOĆNIK MINISTRICE

Davor Trupković, dipl. ing. arh.

Dostaviti:

1. Ogranak Matice hrvatske u Velikoj Gorici, Stjepan Rendulić, A. Grahovara 10, 10408 Velika Mlaka UO
2. Grad Velika Gorica, Ured gradonačelnika, Trg kralja Tomislava 34, 10410 Velika Gorica UO
3. Ogranak "Seljačke sloge" Buševac, Trg Seljačke sloge 9, 10417 Buševac UO
4. KUD "Mičevac", Jankovićeve 14, Mičevac, 10410 Velika Gorica UO
5. KUD "Velika Mlaka", Đurđa Havičić, Napredak 13, 10408 Velika Mlaka UO
6. Plemenita općina turopoljska, Zagrebačka 37, 10410 Velika Gorica UO
7. Etno udruga Kurilovec, Ana Plehinger, Lomnička 65, 10410 Velika Gorica UO
8. Zagrebačka županija, Ulica grada Vukovara 72, 10000 Zagreb UO
9. Institut za etnologiju i folkloristiku, Šubićeve 42, 10000 Zagreb UO
10. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Republike Austrije 16, 10000 Zagreb UO
11. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Runjaninova 2, 10000 Zagreb
 - Konzervatorski odjel u Zagrebu, Mesnička 49, 10000 Zagreb
 - Služba za pokretnu, etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu, ovdje
 - Odjel za Registar kulturnih dobara, ovdje
 - Pismohrana, ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE
Klasa: UP/I-612-08/17-06/0028
Urbroj.: 532-04-01-03-02/3-17-2
Zagreb, 24. ožujka 2017.

**Popis nositelja nematerijalnog kulturnoga dobra
Turopoljski dijalekt**

Nositelji dobra dužni su provoditi mjere zaštite radi njezina očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra, pridržavajući se njegove povijesno-tradicijske matrice i pojavnosti. O svim promjenama nositelja nadležno tijelo je dužno obavijestiti Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra, koje će sukladno izmjenama revidirati Popis nositelja.

Popis nositelja:

1. Ogranak Matice hrvatske u Velikoj Gorici, Trg kralja Tomislava 2, 10408 Velika Mlaka
2. Grad Velika Gorica, Trg kralja Tomislava 34, 10410 Velika Gorica
3. Ogranak „Seljačke sloge“ Buševac, Trg Seljačke sloge 9, 10417 Buševac
4. KUD „Mičevac“, Jankovićeve 14, Mičevac, 10410 Velika Gorica
5. KUD „Velika Mlaka“, Napredak 13, 10408 Velika Mlaka
6. KUD Plemenita općina turopoljska, Zagrebačka 37, 10410 Velika Gorica
7. Etno udruga Kurilovec, Lomnička 65, 10410 Velika Gorica

POMOĆNIK MINISTRICE

Davor Trupković, dipl. ing. arh.